

Departement für Volkswirtschaft und Soziales Graubünden
Departament d'economia publica e fatgs socials dal Grischun
Dipartimento dell'economia pubblica e socialità dei Grigioni

Lescha cunter violenza a chasa (LVC)

Rapport explicativ

Settember 2025

Cuntegn

1	Il pli impurtant en furma concisa.....	3
2	Introducziun en la tematica da violenza a chasa e violenza specifica per la schlattaina.....	3
2.1	Tge è violenza a chasa?	3
2.2	Tge è violenza specifica per la schlattaina?	4
2.3	Furmas da violenza	4
2.4	Frequenza	4
2.5	Vias or da la violenza.....	5
2.6	Consequenzas.....	6
3	Situaziun en il chantun Grischun	6
3.1	Frequenza	6
3.2	Strategia chantunala per la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa.....	7
3.3	Collavuraziun interdisciplinara	7
3.4	Program da la Regenza e plan da finanzas 2021–2024, 2025–2028	9
3.5	Projects da prevenziun e da sensibilisaziun.....	9
4	Basas legalas.....	10
5	Principis dal project	11
5.1	Intent e basegn d'agir	11
5.2	Focus «violenza a chasa» e «violenza specifica per la schlattaina»	11
5.3	Post da coordinaziun Violenza a chasa	12
5.4	Definiziuns	12
5.5	Coordinaziun e collavuraziun	12
5.6	Rapportaziun, collecziun da datas, barat da datas.....	13
5.7	Purschidas.....	15
5.8	Ulteriuras mesiras.....	16
6	Explicaziuns davart las singulas disposiziuns.....	16
7	Consequenzas persunalas e finanzialas.....	18
8	Entrada en vigur	19
	Agiunta 1.....	20
	Glista da litteratura.....	22

1 Il pli impurtant en furma concisa

Violenza en la famiglia ed en il partenadi sco er violenza che sa drizza sistematicamain cunter persunas pervia da lur schlattaina, èn chastiablas e na vegnan betg toleradas en nossa societad. Tuttina èn questas furmas da violenza derasadas en Svizra e pertutgan tut las classas socialas. Violenza po vegnir applitgada per exempel en furma da violenza corporala, psichica, sexuala ed economica sco er en furma da stalking, mulestas sexualas, maridaglia sfurzada, sterilisaziun sfurzada, mutilaziun genitola feminina e da delicts en il num da l'uschenumnada onur.

Spezialmain difficila è la situaziun per persunas pertutgadas da violenza, ch'èn dependentas emoziunalmain, finanzialmain, pervia dal dretg da dimora u en in'autra moda e maniera da la persuna violenta. Per questas persunas èsi ordvart difficil da sa distatgar d'ina relaziun violenta – tant pli impurtants èn mecanissem da protecziun efficacis ed ina stretga collavuraziun dals posts involvids.

Ina nova lescha duai rinforzar la collavuraziun interdisciplinara sco er promover in proceder coordinà per prevegnir e per cumbatter la violenza a chasa e la violenza specifica per la schlattaina. Ils puncts centrals da la lescha èn: rinforzar las mesiras da prevenziun e da sensibilisaziun, garantir e meglierar las purschidas da protecziun, d'agid e da sustegn per las persunas pertutgadas da violenza sco er facilitar il barat tranter ils posts involvids e las organisaziuns privatas. In ulteriur punct central da la lescha è quel da garantir ina basa da datas unitara, ch'è in agid per analisar ils svilups e per realisar mesiras sistematicas. Betg sco ultim è la lescha er in cler signal, che la violenza n'ha betg plaz en nossa societad e ch'ella vegn impedita e cumbattida sistematicamain.

2 Introducziun en la tematica da violenza a chasa e violenza specifica per la schlattaina

2.1 Tge è violenza a chasa?

Violenza a chasa cumpiglia tut ils acts da violenza corporala, sexuala, psichica u economica che han lieu entaifer la famiglia u la chasada ubain tranter pèrs maridads u partenarias resp. partenaris anteriurs u actuals, independentamain da quai, sche la delinquenta u il delinquent aveva u ha il medem domicil sco la victima, cf. art. 3 lit. b da la Convenziun dal Cussegl da l'Europa davart la prevenziun ed il cumbat cunter la violenza envers dunnas e la violenza a chasa (Convenziun d'Istanbul; CS 0.311.35).

Concernent las noziuns èsi da menziunar, che la noziun victima è definida en il dretg svizzer en l'art. 1 al. 1 da la Lescha federala davart l'agid a victimas da delicts (LAVi; CS 312.5). Tenor quest artitgel vala sco victima, tgi ch'è vegnì donnegià directamain en sia integritad corporala, psichica u sexuala tras in delict. En il rapport qua avant maun vegn utilisada principalmain la noziun persuna pertutgada da violenza. Questa noziun serva a descriver pli vastamain tut las persunas che han subì violenza corporala, sexuala, psichica u economica, independentamain da quai, sche la violenza è in delict en il senn da la lescha u sch'igl è vegnì fatg in plant penal resp. ina denunzia penala. La Convenziun d'Istanbul dovra la noziun victima. Dal cuntegn nà è quella quasi identica cun la noziun utilisada qua da la persuna pertutgada da violenza.

Ina particularitad da la violenza a chasa è quella, ch'i sa tracta per il solit da delicts da quatter egls che capitan entaifer las atgnas quatter paraids, en il zuppà. Tranter la persuna pertutgada da violenza e la persuna violenta datti ina colliaziun emoziunala. Er suenter ina separaziun, in

divorzi u la schliaziun da la chasada n'è questa colliaziun emoziunala betg adina schliada definitivamain. La violenza a chasa è plinavant caracterisada d'in dischequiber da la pussanza tranter la persuna pertutgada da violenza e la persuna violenta (Uffizi federal per l'egualitad tranter dunna ed um (UFEG), zercladur 2020a, p. 4).

La violenza a chasa cumpiglia differentas constellaziuns da relaziuns, numnadamain da la violenza dals geniturs envers ils uffants, la violenza dals uffants envers ils geniturs, la violenza en relaziuns da pèrs actualas ed anteriuras fin a la violenza intergeneraziunala, violenza tranter fragliuns e violenza en ulteriuras constellaziuns da parentella (UFEG, zercladur 2020a, p. 4).

2.2 Tge è violenza specifica per la schlattaina?

D'autras furmas da violenza sa differenziescha la violenza specifica per la schlattaina tras quai, che la schlattaina da la persuna pertutgada da violenza è il motiv principal. La Convenziun d'Istanbul metta il focus sin las dunnas e chapescha sut violenza specifica per la schlattaina tut ils acts da violenza ch'èn drizzads cunter ina dunna, perquai ch'ella è ina dunna, u che pertutgan sproporziunadamain fitg dunnas, cf. art. 3 lit. d da la Convenziun d'Istanbul. Violenza cunter dunnas vegn percepida sco ina violaziun dals dretgs umans ed ina furma da la discriminaziun da la dunna, cf. art. 3 lit. a da la Convenziun d'Istanbul. La violenza specifica per la schlattaina è il motiv sco er la consequenza d'in dischequiber da la pussanza, che sa basa sin rollas da las schlattainas en la societad e che procura per la subordinaziun da dunnas en secturs privats e publics. Ella è francada profundamain en las normas socialas e culturalas e vegn savens mantegnida tras ina cultura da taschair e da snegar (Cussegl da l'Europa, 2011, p. 47). Sco med da suppressiun vegn ella per exempel er utilisada en la strategia da guerra (Deutsches Institut für Menschenrechte, 2024, p. 18). Ella cumpiglia delicts sco mulesta sexuala, stalking, violaziun u mutilaziun genitola feminina. Ina interferenza cun violenza a chasa exista, sche la violenza specifica per la schlattaina ha lieu en il sector chasan.

2.3 Furmas da violenza

La violenza a chasa e la violenza specifica per la schlattaina cumpiglian dapli che violenza corporala. Violenza po sa mussar en las suandantas furmas (UFEG, zercladur 2020a, p. 7; Maier et al., 2023, p. 4):

Furmas da violenza	Exempels
Violenza psichica	sch'ina persuna vegn ingiuriada, smanatschada u perseguitada, sche proprietad, che appartegna ad ella, vegn destruida u sche ses animals da chasa vegnan mudregiads
Violenza sexuala	sch'ina persuna vegn sfurzada da far acts sexuals
Violenza economica	sch'ina persuna vegn sfurzada da far lavurs per gudagnar daners, ch'ella na vul betg far, u sch'i vegn scumandà ad ella da gudagnar daners
Violenza sociala	sch'i vegn scumandà ad ina persuna d'avair contact cun confamigliars u cun amis u sch'ella vegn serrada en a chasa
Violenza corporala	sch'ina persuna survegn fridas u pajadas, vegn morsa u stranglada

2.4 Frequenza

Violenza a chasa vegn avant en tut las classas socialas en Svizra (Maier et al., 2023, p. 19). Tenor la statistica criminala da la polizia èn vegnids registrads l'onn 2024 en l'entira Svizra var 21 000 delicts en il sector da la violenza a chasa, da quai 26 delicts da mazzament accomplids

e 50 delicts da mazzament empruvads (Uffizi federal da statistica (UST), 2025a, p. 36)¹. Las cifras da la statistica criminala da la polizia dals ultims onns mussan, che 70 pertschient da las victimas èn femininas e 30 pertschient masculinas (UST, mars 2024). Circa 75 pertschient dals delicts pertutgan violenza en in partenadi anteriur u actual (UST, october 2024). Plinavant mussan retschertgas chantunals, che tar passa 50 pertschient da las acziuns polizialas pervia da violenza a chasa èn preschents uffants e giuvenils. (UFEG, 2024, p. 7). Las persunas spezialisadas presuman, ch'i dettia in grond dumber zuppà. Ils resultats da l'ultima enquesta represchentativa da la populaziun da l'onn 2023 mussan, che 22 pertschient da la populaziun han gia almain ina giada en la vita subì ina furma da violenza en il partenadi, ch'è ina furma specifica da la violenza a chasa – e quai 23,6 pertschient da las dunnas e 20,4 pertschient dals umens (Maier et al., 2023, p. 18).

Studis u statisticas che registreschan separadamain la violenza specifica per la schlattaina n'èn betg enconuscents.

I existan però cifras davart la violenza sexuala – ina furma da la violenza specifica per la schlattaina, che vegn commessa sistematicamain pervia da la schlattaina e che pertutga las dunnas en ina dimensiun sproporzionada. Tenor la statistica criminala da la polizia 2024 èn vegnids registrads 9386 delicts cunter l'integritad sexuala. Da quels èn 4739 delicts vegnids commess en il spazi privat e 3269 en il spazi public; tar 1378 delicts n'è il lieu dal malfatg betg enconuscent (UST, 2025a, p. 39). 85 pertschient da las persunas donnegiadas eran femininas, 95 pertschient da las persunas inculpadas masculinas (UST; 2025b; UST 2025c). Ultra da quai ha la statistica da l'agid a victimas da la Svizra da l'onn 2024 nudà 15 211 cussegliaziuns en connex cun acts chastiabels cunter l'integritad sexuala (UST, zercladur 2025).

2.5 Vias or da la violenza

L'experientscha da persunas spezialisadas mussa, ch'igl è difficil per las persunas pertutgadas da violenza a chasa e ch'i dovra savens pliras tentativas per sa distatgar d'ina relaziun violenta (UFEG, 2021, p. 8). Per quest fatg enconuschan ins or da la pratica differents motivs. Persunas pertutgadas da violenza han savens tema, che la violenza s'augmentia suenter ina separaziun. Savens vegn la violenza er normalisada («quai n'è betg uschè mal» u «quai hai jau merità»). Er l'amur per il partenari u la partenaria e la speranza ch'i vegnia meglier engrevgeschan ina separaziun. Periclitar ina separaziun pon er smanatschas da la persuna violenta, ch'ella fetschia suicidi u rapinia ils uffants. Ultra da quai poi esser, che la persuna pertutgada da violenza dependa finanziailmain u pervia dal dretg da dimora da la partenaria u dal partenari, ch'ella n'è betg infurmada davart purschidas d'agid existentas e ch'ella ha tras l'experientscha da violenza in sentiment d'esser paralisada e da betg pudair agir (Büro für die Gleichstellung von Frau und Mann und für Familienfragen, chantun Friburg, 2018, p. 13). Las cifras da la statistica criminala da la polizia conferman, che la violenza na chala betg automaticamain suenter ina separaziun. Tar var 25 pertschient dals delicts en il sector da la violenza a chasa sa tracti da violenza tras l'ex-partenaria u l'ex-partenari (UST, october 2024).

Las persunas spezialisadas dal Post da cussegliaziun per l'agid a victimas da l'Uffizi dal servetsch social cusseglian victimas da violenza a chasa u da violenza en il spazi public. Quai cumpiglia er la violenza specifica per la schlattaina. Ellas pon mussar a las persunas pertutgadas da violenza differentas vias or da la violenza e las infurmar davart lur pussaivladads giuridicas. Ellas intermedieschon er ulteriurs agids, per exempel in sustegn psicoterapeutic e/u il sustegn d'ina advocaata u d'in advocat, agids finanzials u plazz en in alloschi da protecziun.

¹ En la statistica criminala da la polizia vegnan registrads mo ils delicts che vegnan annunziads a la polizia. Ultra da quai po in cas da violenza a chasa cumpigliar plirs causals penals.

Ultra da las purschidas d'agid per persunas pertutgadas da violenza, survegnan er las persunas violentas sustegn per terminar la violenza. Il Post da cussegliaziun per persunas violentas da l'Uffizi per l'execuziun giudiziala porscha cussegliaziuns en cas da violenza cun la finamira d'intermediar a las persunas violentas l'abiltad da surpigliar responsabladad per lur agir e da las sustegnair da sviluppar in agir senza violenza, sch'i dat conflicts.

2.6 Consequenzas

La violenza a chasa e la violenza specifica per la schlattaina chaschunan donns, che ston vegnir purtads da las persunas pertutgadas da violenza e da l'entira societad.

Ultra da las consequenzas directas per la sanadad, che sa cumponan tranter auter da las blesuras e da lur tractament, pateschan las persunas pertutgadas da violenza savens er da consequenzas a media ed a lunga vista per lur sanadad. Latiers tutgan consequenzas per la sanadad resp. psicosomaticas sco sintoms da dolurs, disturbis dal tract digestiv u dal sistem cardiovascular e consequenzas psichicas sco depressiuns, disturbis da durmir e da la tema, disturbis posttraumaticas da stress u suicidalidad. Vitiers vegnan er consequenzas economicas sco dischoccupaziun ed esser senza abitaziun sco er consequenzas socialas sco solitariadad u isolaziun (Maier et al., 2023, p. 4; UFEG, zercladur 2020b, p. 10–11).

Tar las schlattainas datti differenzas signifitgantas areguard las consequenzas d'experiencias da violenza. Las dunnas èn pli che dubel uschè savens pertutgadas da consequenzas a curta, media e lunga vista pervia da violenza, independentmain dal context, en il qual la violenza è capitada (UFEG, zercladur 2020b, p. 5). Er areguard l'ir enturn cun l'experiencia datti differenzas specificas tranter las schlattainas. En connex cun violenza corporala e sexuala mussan studis, che dunnas han pli savens sentiments da betg pudair gidar sasezzas ubain ch'ellas na ristgan betg da sa dustar e ch'ellas sa sentan tut en tut pli engrevgiadas che umens. Quels inditgeschan pli savens, ch'els ignoreschian quai ch'els han subì. En connex cun violenza sexuala è quai spezialmain tipic. Studis mussan er, che umens han pli fitg la tendenza da drizzar vers anora la violenza subida, quai en furma da ravgia e da sentiments da vendetga. Dunnas per cunter han tendenzialmain plitgusch la tenuta d'elavurar vers anen quai ch'ellas han subì, quai ch'è pli savens collià cun consequenzas a lunga vista per la sanadad (UFEG, zercladur 2020b, p. 6).

Ultra da las suffrientschas umanas per las persunas pertutgadas chaschuna la violenza a chasa er auts custs, che l'entira societad sto purtar. Ils custs consecutivs directs ed indirects, p.ex. per accziuns da la polizia, custs da procedura, purschidas da sustegn e custs da sanadad da las persunas pertutgadas da violenza, vegnan stimads a 164 fin 287 milliuns francs per onn (UFEG, zercladur 2020a, p. 12–13).

3 Situaziun en il chantun Grischun

3.1 Frequenza

Er en il chantun Grischun èn persunas pertutgadas da violenza a chasa e da violenza specifica per la schlattaina. L'onn 2024 ha la polizia registrà 232 delicts en connex cun violenza a chasa² (Polizia chantunala, 2025, p. 35). Il Post da cussegliaziun per l'agid a victimas ha cusseglia il 2024 tut en tut 393 victimas da violenza a chasa.

² In cas da violenza a chasa po cumpigliar plirs causals penals.

Ins sto resguardar, ch'i n'è betg pussaivel da cumparegliar in ad in las cifras da la statistica criminala da la polizia cun las cifras da la statistica da l'Agid a victimas dal Grischun. La statistica da l'Agid a victimas dal Grischun cumpiglia tut las victimas da violenza a chasa, che han durant in onn fatg diever da la cussegliaziun, independentamain dal fatg, sche la violenza è capitada durant quel onn u avant plirs onns, ed independentamain dal fatg, sch'igl è vegnida fatga ina denuncia penala. Da l'autra vart registrescha la statistica criminala da la polizia ils delicts, ch'èn vegnids commess durant l'onn respectiv e ch'èn vegnids registrads da la polizia. Il dumber dals cas po correspundentamain divergiar.

Da princip partan las personas spezialisadas dal fatg, ch'igl existia in dumber zuppà da cas da violenza a chasa. En cas da violenza en partenadis e famiglias vegn numnadamain fatg pli darar ina denuncia, cumpareglià cun ils cas, nua che la persuna violenta e la victima n'èn betg parentas u en ina relaziun, ubain nua che la persuna violenta è nunenconuschenta (UFEG, 2024, p. 5–6). Per quai datti differents motivs. Da menziunar èn ina pitschna autostima, ina dependenza emoziunala u finanziaria sco er la loialità u la tema da consequenzas famigliaras. Bleras personas pertutgadas da violenza han plinavant tema da pegiurar la violenza, sch'ellas fan ina denuncia tar la polizia (Keller Läubli, 2012, p. 35).

Studis u statisticas che registreschan separadamain la violenza specifica per la schlattaina n'èn betg enconuschents. Tenor la statistica criminala da la polizia dal Grischun èn l'onn 2024 vegnids registrads 133 delicts cunter l'integritad sexuala, ina furma da la violenza specifica per la schlattaina (Polizia chantunala, 2025, p. 37). L'onn 2024 ha il Post da cussegliaziun per l'agid a victimas cusseglià 216 cas che han in connex cun delicts cunter l'integritad sexuala.

3.2 Strategia chantunala per la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa

La Strategia chantunala per la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa, ch'è vegnida deliberada cun il conclus da la Regenza dals 22 da favrer 2022 (prot. nr. 156/2022), ha la finamira da rinforzar il sustegn per las personas pertutgadas da violenza e per lur confamigliars, d'intensivar la persecuziun penala da las personas violentas e da realisar la Convenziun d'Istanbul. En quest connex sa basa la strategia sin las quatter pitgas prevenziun da violenza, protecziun cunter violenza, persecuziun penala ed in proceder cumplessiv e coordinà analogamain a la Convenziun d'Istanbul. Il Post da coordinaziun Violenza a chasa dirigia las mesiras en collavuraziun cun autoritads, polizia, giustizia ed auters posts spezialisads participads.

3.3 Collavuraziun interdisciplinara

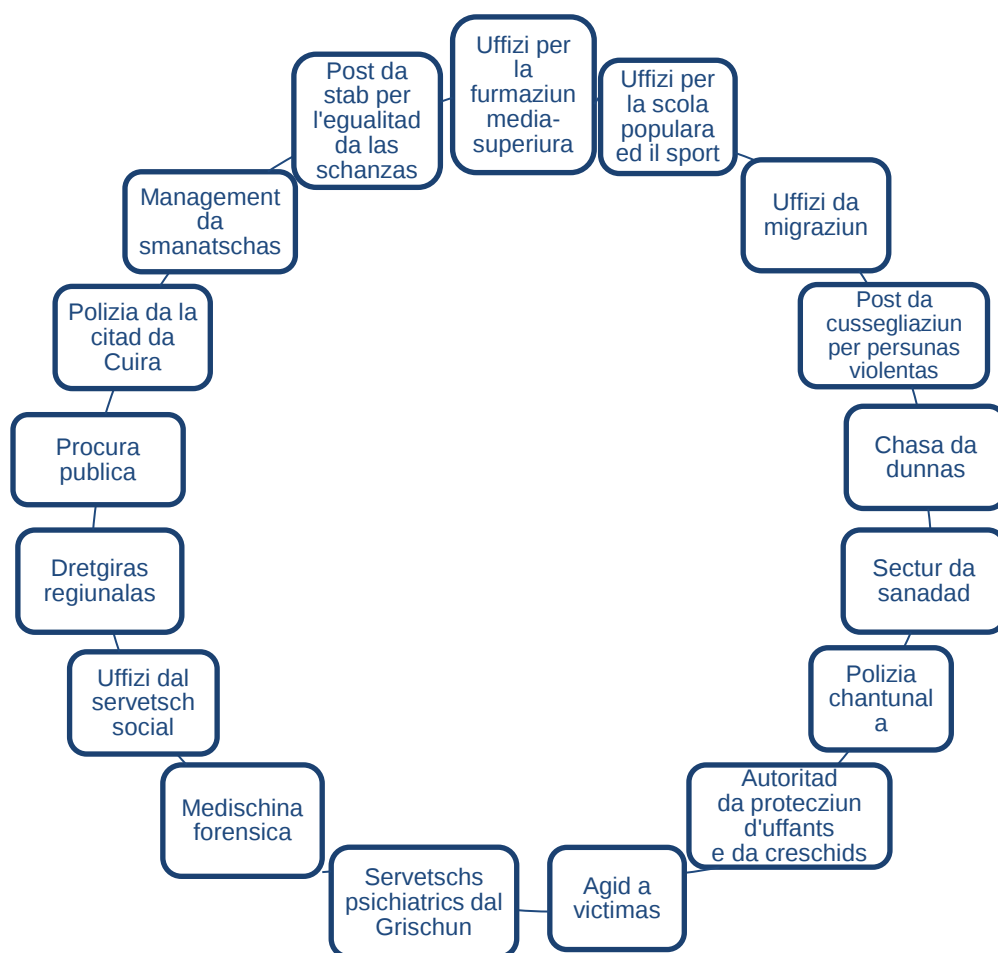
Differents uffizis èn participads a la prevenziun ed al cumbat da violenza a chasa e da violenza specifica per la schlattaina. Ultra da questas unitads administrativas datti er differentas organisaziuns privatas che s'occupan cun quest tema. Per coordinar la collavuraziun tranter ils differents posts e sias personas spezialisadas, ha la Regenza stgaffì in Post da coordinaziun Violenza a chasa, quai cun ses conclus dal 1. da fanadur 2014 (prot. nr. 655/2014). Quest post ha l'incumbensa da coordinar las activitads e la collavuraziun interdisciplinara dals differents posts da l'administraziun sco er da las organisaziuns privatas en il sector da la violenza a chasa e da prender mesiras adattadas per la prevenziun e per la constataziun a temp.

Per quest intent organisescha il post da coordinaziun dapi il 2020 la «Maisa radunda Violenza a chasa» cun ina gruppa d'experts interdisciplinara, che promova la colliaziun da las personas spezialisadas dals differents posts da l'administraziun e da las organisaziuns privatas. Actualmain sa participeschan 17 differents posts da servetsch ed organisaziuns privatas a quests inscunters. La finamira è quella, da garantir la colliaziun ed il transfer da savida tranter ils diffe-

rents commembers sco er da lavurar vi da la realisaziun da la Strategia chantunala per la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa. D'ina emprima evaluaziun da la maisa radunda èsi resultà, che quella vegn considerata da las personas resp. dals posts involvids sco impurtanta e necessaria. Uschia ha la maisa radunda procurà per dapli colliaziun e per ina collavuraziun pli stretga. Ils problems e las sfidas en connex cun la tematica da la violenza a chasa vegnan constatads, tematisads avertamain e discutads cuminaivlamain. Plinavant vegnan sviluppadas e realisadas mesiras.

Er la gruppa directiva Violenza a chasa fa part da la maisa radunda. Questa gruppa sa cumpona da las purtadras e dals purtaders da decisiuns dals suandants posts da l'administraziun: Uffizi per l'execuziun giudiziala, Uffizi da migraziun, Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient, giustia (dretgiras), Uffizi da sanadad, Polizia chantunala, Autoritad per la protecziun d'uffants e da creschids (APUC), Uffizi dal servetsch social e Procura publica. Las commembras ed ils commembers da la gruppa directiva controlleschan mintg'onn il stadi da realisaziun da la Strategia chantunala cunter violenza a chasa e pon en cas da basegn definir novas mesiras.

Grafica 1: Commembers da la Maisa radunda Violenza a chasa 2025 (gruppa d'experts interdisciplinara)

3.4 Program da la Regenza e plan da finanzas 2021–2024, 2025–2028

La realisaziun chantunala da la Convenziun d'Istanbul è fixada en la Strategia chantunala per la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa sco er en il Program da la Regenza e plan da finanzas (PR) 2021–2024 e 2025–2028.

En il PR 2021–2024 ha la Regenza fixà en il punct central da svilup PS 2.2, ch'i duaja vegnir fatg ina prevenziun ed in cumbat efficaci da la violenza envers dunnas e da la violenza a chasa, uschia che questas violenzas sa reduceschian. Per quest intent duajan vegnir stgaffidas las basas, che realiseschan in proceder complessiv e coordinà da tut ils acturs statals e privats involvids. Ultra da quai han ins previs differentas mesiras da prevenziun e d'infurmaziun e garantì purschidas da protecziun, d'agid e da sustegn per persunas pertutgadas da violenza e per lur confamigliars.

Mesiras per la prevenziun da violenza sco in concept da communicaziun, ina campagna da sensibilisaziun en pliras linguas ed ina nova pagina d'internet èn gia vegnidas realisadas. Las basas legalas per rinforzar la collavuraziun dals acturs involvids e per promover in proceder coordinà cunter la violenza a chasa e cunter la violenza tipica per la schlattaina vegnan actualmain elavuradas cun il rapport qua avant maun e cun il sboz per ina nova Lescha cunter violenza a chasa (LVC). Plinavant vegni lavurà vi da l'introducziun d'in numer da telefon central per victimas da violenza. A partir da la stad 2026 duai quel pussibilitar ina cussegliaziun da tuttas uras.

En il PR 2025–2028 vegnan perseguitadas vinavant las finamiras fixadas per ils onns 2021 fin 2024. En il rom dal punct central da svilup PS 5.1 duain uschia vegnir cuntinuadas las lavurs vi da las basas legalas sco er la collavuraziun interdisciplinara en il sector da la violenza a chasa. Pass per pass duai plinavant vegnir stabilì in monitoring.

3.5 Projects da prevenziun e da sensibilisaziun

L'onn 2019 ha il Post da coordinaziun Violenza a chasa introducì en il chantun Grischun ils Dis d'acziun cunter violenza a chasa. Dapi lura han ils dis d'acziun lieu mintg'onn dals 25 da november fin ils 10 da december ed èn inspirads da la campagna internaziunala «Orange the World» da las Naziuns Unidas. Durant ils dis d'acziun han lieu en l'entir chantun acziuns ed occurrenzas che sensibiliseschan la populaziun per il tema violenza a chasa e che rendan enconuschentas las purschidas d'agid.

L'onn 2023 ha il Post da coordinaziun Violenza a chasa organisà ina campagna davart il tema violenza a chasa. A questa campagna èn sa participads set ulteriurs chantuns. Cun il slogan «Toxic Love» è la populaziun vegnida rendida attenta via placats, medias socialas e reclamas en il traffic public als segns per violenza a chasa ed a las purschidas d'agid. Ils resuns, ch'èn entrads davart la campagna, or da la populaziun e da las persunas spezialisadas èn stads positivs. L'onn 2024 è la campagna vegnida realisada danovamain cun success, questa giada cun la participaziun dad otg ulteriurs chantuns.

Mo sulet na po il chantun betg impedir e cumbatter la violenza a chasa. Quai è ina incumbensa da l'entira societad. Cun projects da sensibilisaziun sco ils Dis d'acziun cunter violenza a chasa u la campagna «Toxic Love» vul il chantun stgaffir per la populaziun ina plattforma per sa fatschentar cun il tema. Quests projects da sensibilisaziun duain gidar a detabuisar il tema ed ad infurmar la populaziun. Dapli persunas ch'èn infurmadas, discurren dal tema e san, ch'i dat purschidas d'agid, e pli probabel èsi che las persunas pertutgadas da violenza èn prontas da rumper lur taschair e da tschertgar agid.

4 Basas legalas

Il sector da la violenza a chasa e da la violenza specifica per la schlattaina è reglà sin differents plauns giuridics. En quai che suonda vegnan quels preschentads curtamain.

Ina da las pli impurtantas **normas dal dretg internaziunal** è la Convenziun d'Istanbul che la Svizra ha sutscrit e ch'è entrada en vigur qua il 1. d'avrigl 2018. La convenziun è fin ussa l'instrument internaziunal il pli detaglià per cumbatter la violenza a chasa e la violenza specifica per la schlattaina. Ella oblighescha ils stadis contractants da prender mesiras da prevenziun, da proteger persunas pertutgadas da violenza e da perseguitar penalmain las persunas violentas. La convenziun ha la finamira da prevegnir, da cumbatter e da perseguitar tut las furmas da violenza specifica per la schlattaina e da violenza a chasa.

Sin **plaun naziunal** èn pliras leschas d'impurtanza. En il Cudesch penal svizzer (CP; CS 311.0) èn delicts da violenza a chasa ditg mo vegnids persecutads sin plant, uschia ch'els n'èn savens betg vegnids chastiads. Dapi la midada dal millenni èn vegnidas fatgas adattaziuns da las leschas. Tranter auter valan tscherts delicts en la lètg ed en il partenadi ussa sco delicts uffizials, sco per exempel blessura corporala leva, acts da violenza repetids, smanatscha, constringiun sexuala e violaziun. Cun la revisiun da l'art. 55a CP da l'onn 2020 han ins plinavant stgaffi la pussaivladad, d'obligar la persuna inculpada da participar ad in program d'emprender cunter violenza.

Il Cudesch da procedura penala svizzer (CPP; CS 312.0), ch'è entrà en vigur il 1. da schaner 2011, unifitgescha la persecuziun penala e rinforza ils dretgs processuals da las victimas. In'ulteriura revisiun da l'onn 2024 ha purtà ulteriurs meglieraments, particularmain tar la giurisdicziun gratuita, tar ils dretgs d'infurmaziun e tar la protecziun d'uffants. Complementarmain regla la LAVi l'agid a victimas e prevesa, che tut las persunas ch'èn vegnidas donnegiadas en lur integritad corporala, psichica u sexuala tras in delict en Svizra, han il dretg da survegnir sustegn ed agid. Cun la revisiun totala da la lescha da l'onn 2009 èn questas prestaziuns vegnidas precisadas.

Er il Cudesch civil svizzer (CCS; CS 210) prevesa mesiras da protecziun cunter violenza a chasa. Dapi il 1. da fanadur 2007 pussibilitescha l'art. 28b CCS da purtar plant sin scumonds d'avischnaziun, da dimora e da contact sco er sin expulsziun da la persuna violenta or da l'abitaziun. Questas mesiras ston vegnir pronunziadas d'ina dretgira. Cun ina cumplettaziun è vegnida introducida l'onn 2022 la pussaivladad da survegliar electronicamain la persuna violenta. Il dretg da la protecziun d'uffants (art. 307 ss. CCS) pussibilitescha plinavant mesiras da la APUC per proteger uffants cunter violenza a chasa.

La Lescha federala davart las persunas estras e l'integraziun regla la situaziun da victimas da violenza a chasa tenor il dretg d'esters (LEI; CS 142.20). L'art. 50 LEI conceda a las persunas in dretg da dimora, suenter che la lètg u la cuminanza da famiglia è vegnida schliada, sch'ellas èn daventadas victimas da violenza en la lètg. Ina midada da lescha, ch'è entrada en vigur il 1. da schaner 2025, ha rinforzà questa protecziun cun adattar la regulaziun per cas da direzza.

Sin **plaun chantunal** èsi explicitamain da menziunar, ch'ils chantuns èn obligads tenor l'art. 28b al. 4 CCS da designar in post, ch'è cumpetent per l'expulsiun immediata da persunas violentas. En il chantun Grischun è quai la Polizia chantunala.

Tut en tut sa mussi, che la protecziun giuridica cunter violenza a chasa e cunter violenza specifica per la schlattaina vegn garantida en Svizra tras ina cumbinaziun da regulaziuns internaziunalas, naziunalas e chantunalas. Cler èsi er, che bleras differentas leschas vegnan applitgadas en differentas situaziuns e ch'igl è d'impurtanza centrala d'avair ina buna cooperaziun tranter ils posts participads.

En l'aggiunta 1 vegn la stretga collavuraziun interdisciplinara illustrada cun in exempel d'ina acziun da la polizia en connex cun violenza a chasa.

5 Principis dal project

5.1 Intent e basegn d'agir

Differents posts publics ed organisaziuns privatas èn involvids en cas da violenza a chasa e da violenza tipica per la schlattaina. Quella collavuraziun duai vegnir rinforzada cun ina lescha, per reducir las consequenzas da violenza a chasa e da violenza tipica per la schlattaina. La lescha speziala augmenta plinavant la trasparenza e la visibladad da las mesiras cunter violenza a chasa e cunter violenza tipica per la schlattaina. Betg sco ultim serva quai er a las personas che tschertgan dretg ed a las personas che applitgeschan il dretg.

Plinavant ha questa lescha la finamira da prevegnir e da cumbatter en moda efficazia la violenza a chasa e la violenza specifica per la schlattaina sco er da proteger las personas pertutgadas da violenza. Cun la basa legala prevista duain vegnir reglads il proceder coordinà e la collavuraziun interdisciplinara en il sector da la violenza a chasa e da la violenza tipica per la schlattaina. La lescha metta accents en la prevenziun ed infurmaziun, en la garanzia ed il meglierament da purschidas da protecziun, d'agid e da sustegn per personas pertutgadas da violenza sco er en la facilitaziun dal barat tranter ils acturs publics e privats.

Ultra da quai stgaffescha la lescha ina basa per chapir meglier la dimensiun ed ils svilups da violenza a chasa e da violenza specifica per la schlattaina. Questa savida è decisiva, per pudair realisar las mesiras specificas en moda efficazia. Uschia signalisescha la lescha cleramain, che violenza n'ha nagin plaz en nossa societad e vegn cumbattida.

5.2 Focus «violenza a chasa» e «violenza specifica per la schlattaina»

Cun surpigliar la Convenziun d'Istanbul è la Svizra s'obligada d'evitar, da cumbatter e da persequitar la violenza a chasa e la violenza specifica per la schlattaina en tut lur furmas. Tar la violenza specifica per la schlattaina è il focus da la Convenziun d'Istanbul sin dunnas e mattas, perquai che la violenza specifica per la schlattaina è savens l'expressiun d'inegualitads da pusanza ch'èn creschidas istoricamain tranter dunnas ed umens.

Ils stadis contractants pon però extender las disposiziuns da la violenza specifica per la schlattaina sin umens e mats. En Svizra èn las disposiziuns penalas e da dretg civil relevantas per regla formuladas en moda neutrala areguard la schlattaina. Ellas valan uschia per tut las personas (missiva tar la Convenziun dal Cussegl da l'Europa davart la prevenziun ed il cumbat cunter la violenza envers dunnas e la violenza a chasa [Convenziun d'Istanbul], Fegl uffizial federal 2017, 185, p. 194).

Il chantun Grischun surpiglia il punct central da la Convenziun d'Istanbul concernent la violenza specifica per la schlattaina, al extenda però, per er pudair includer umens, mats e personas queeras. Uschia vegni garantì, che tut las personas pertutgadas da violenza han access a las purschidas necessarias da protecziun e d'agid e ch'ils svilups vegnan analisads specificamain per las schlattainas. Il chantun Grischun utilisescha las noziuns violenza a chasa e violenza specifica per la schlattaina independentamain da la schlattaina e da la vegliadetgna – i vengn dentant renconuschì che dunnas e mattas èn pertutgadas bler pli savens da quai che umens e mats.

5.3 Post da coordinaziun Violenza a chasa

Cun surpigliar la Convenziun d'Istanbul è la Svizra s'obligada d'installar posts da coordinaziun chantunals per garantir la collavuraziun interdisciplinara en connex cun la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa e da violenza tipica per la schlattaina. Tut ils chantuns han observà questa obligaziun ed han stgaffi in post competent.

Sco gia menziunà ha il chantun Grischun stgaffi la basa per il post da coordinaziun cun il conclus da la Regenza dal 1. da fanadur 2014 (prot. nr. 655/2014) ed integrà quest post tar l'Uffizi dal servetsch social. Dapi il 2015 coordinescha il post las differentas autoritads statalas ed organisaziuns privatas, che s'occupan cun la tematica da la violenza a chasa. Quai pretenda ina buna colliaziun ed in barat communavel e regular. Ultra da quai elavura il post da coordinaziun propostas che rinforzan la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa e da violenza specifica per la schlattaina.

La necessitad dal post da coordinaziun vegn renconuschida da tuttas varts. Il post ha pudì stabilir ina buna ed effectiva collavuraziun ed er simplifitgar process. Tranter las differentas organisaziuns poi dar differentas opiniuns davart la moda da proceder en il cas singul. En talas situaziuns surpiglia il post da coordinaziun ina rolla d'intermediatur e preschenta ils differents puncts da vista, uschia ch'igl è pussaivel d'elavurar communablamain soluziuns.

5.4 Definiziuns

Il chantun Grischun s'orientescha a las definiziuns da la Convenziun d'Istanbul, metta dentant in focus spezial sin la relaziun da dependenza tranter la persuna violenta e la persuna pertutgada da violenza, che resulta pervia da relaziuns famigliaras u d'in (anteriur) partenadi. Cuntrari a la Convenziun d'Istanbul duain perquai ils cas da violenza corporala, sexuala, psichica u economica en la chasada ordaifer las relaziuns menziunadas betg vegnir includidas en la definiziun da la violenza a chasa.

Tar la violenza specifica per la schlattaina metta la Convenziun d'Istanbul il focus sin las dunnas. Correspundentamain chapeschan ins sut quai tut ils acts da violenza ch'èn drizzads vers ina dunna u che pertutgan sproporziunadamain fitg dunnas. La Convenziun d'Istanbul definescha la violenza specifica per la schlattaina sco ina furma da discriminaziun ed ina violaziun dals dretgs umans, che resultan da relaziuns da pussanza inegualas ch'èn creschidas istoricamain. In aspect central da la violenza specifica per la schlattaina èn sias ragischs en las structures, normas e valurs socialas. Quai cumpiglia per exempel delicts sco mulesta sexuala, stalking, violaziun u mutilaziun genitola feminina. Violenza specifica per la schlattaina vegn utilisada sco med da suppressiun ed applitgada per exempel en la strategia da guerra. En il chantun Grischun duai la definiziun da la Convenziun d'Istanbul vegnir cumplettada cun la violenza specifica per la schlattaina envers umens. La violenza specifica per la schlattaina duai pia cumprender tut ils acts da violenza che sa drizzan sistematicamain cunter persunas pervia da lur schlattaina u pervia da lur identitad da schlattaina, e che han la finamira da las dominar, d'exercitar pussanza resp. sforz envers ellas u da las sfurzar en ina relaziun da dependenza.

La violenza a chasa e la violenza specifica per la schlattaina sa differenzieschan en tscherts secturs. La violenza che ha tant ina motivaziun specifica per la schlattaina e che ha er lieu en l'ambient chasan, vegn quintada tar omaduas categorias.

5.5 Coordinaziun e collavuraziun

En il chantun s'inscuntran actualmain 17 posts da servetsch ed organisaziuns privatas a la Maisa radunda Violenza a chasa, quai cun la finamira da coordinar la cooperaziun da las

mesiras per la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa e da violenza tipica per la schlattaina. Per quest intent han lieu regularmain inscunters da la maisa radunda. Quels vegnan mandads dal Post da coordinaziun Violenza a chasa e promovon la colliaziun ed il barat da savida tranter ils posts da servetsch da l'administraziun e las organisaziuns privatas. Tras la colliaziun vegn garantì in concept cumplessiv tar la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa e da violenza tipica per la schlattaina. Plinavant pon ils proceders e las cumpetenzas vegnir meglierads tras il barat.

En il center da la lavur stattan las respostas a las suandantas dumondas:

- Co guarda or la collavuraziun optimala dals posts en il sector da la prevenziun, la constataziun a temp, l'intervenziun tempriva e l'intervenziun, per proteger il meglier pussaivel las persunas pertutgadas da violenza a chasa e da violenza specifica per la schlattaina e per far responsablas las persunas violentas?
- Tge mesiras èsi pussaivel da prender sin nivel individual u social, per evitar u per cumbatter la violenza a chasa e la violenza specifica per la schlattaina?
- Survegnan las persunas pertutgadas da violenza e las gruppas cun in basegn spezial da protecziun las infurmaziuns necessarias davart purschidas da protecziun e d'agid?
- Èn enconuscentas las purschidas d'agid per persunas violentas?
- Èn las purschidas d'agid e las mesiras che stattan a disposiziun en il sector da la violenza a chasa e da la violenza tipica per la schlattaina, adattadas ed efficazias?
- Èn las persunas spezialisadas scoladas correspudentamain?
- Datti mancanzas u sfidas areguard la collavuraziun interdisciplinara e sche gea, en tge regards? Tge soluziuns pussaivlas pon far frunt a quai?

Ina via cumprovada per sclerir questas dumondas è l'uschenumnada intervisiun da cas interprofessionala accumpagnada. Persunas spezialisadas da differentas gruppas professionali discutan qua cuminaivlamain cas concrets e sviluppan ensemen soluziuns pussaivlas. Il barat structurà promova l'emprender ord experientschas e rinforza la collavuraziun. Quest concept vegn applitgà en il sector da sanadad. L'Uffizi federal da sanadad publica qualifitgescha tal sco model da best practice.

Quest concept è spezialmain adattà, sch'i resultan sfidas e malsegirezzas en la collavuraziun interdisciplinara che duai vegnir examinada pli precisamain e meglierada. Ina moderaziun neutrala garantescha, che tut las perspectivas vegnian resguardadas e ch'i dettia in barat constructiv (Schaffner, 2018, p. 2).

Perquai èsi impurtant, ch'ils differents acturs en il sector da la violenza a chasa possian far talas intervisiuns da cas interprofessionalas accumpagnadas. La participaziun a las intervisiuns da cas è facultativa. Per regla vegnan quellas moderadas dal Post da coordinaziun Violenza a chasa.

5.6 Rapportaziun, collecziun da datas, barat da datas

Cun ratifitgar la Convenziun d'Istanbul è la Svizra s'obligada da relevar datas pli exactas davart la violenza a chasa e davart la violenza specifica per la schlattaina. Actualmain vegnan ils cas registrads en las statisticas criminalas chantunales e naziunales da la polizia sco er en la statistica naziunala dals posts da cussegliaziun per l'agid a victimas. La statistica criminala da la polizia cuntegna ils cas da violenza a chasa ch'èn vegnids annunziads a la polizia. La statistica naziunala dals posts da cussegliaziun per l'agid a victimas registrescha las cifras davart la cussegliaziun da persunas pertutgadas da violenza. Ina cumparegliaziun da las duas statisticas è

mo per part pussaivla (cf. cifra 3.1). Plinavant datti differentes posts da servetsch ed organisaziuns privatas ch'èn confruntads cun cas da violenza a chasa, che na registreschan però actualmain betg specificamain quests cas e che n'han uschia naginas infurmaziuns.

Ina revelaziun ed analisa precisa da las datas è la premissa per decisiuns fundadas che sa basan sin l'evidenza, davart mesiras sistematicas en il sector da la prevenziun e dal cumbat da violenza a chasa e da violenza tipica per la schlattaina. Ella meglierescha la chapientscha per la problematica e mussa svilups a lunga vista, uschia ch'ins po reagir adequatamain en cas da basegn. Sche las datas mussan per exempel, ch'ina grupp da vegliadetgna è spezialmain fitg pertutgada da violenza a chasa e da violenza tipica per la schlattaina, èsi pussaivel da metter in accent da la lavur da sensibilisaziun e da prevenziun sin questa grupp. Per che la revelaziun e l'analisa da las datas possia ademplir las incumbensas numnadas, èsi impurtant che – sche pussaivel – tut ils cas possian vegnir registrads senza mancanzas ed en moda unitara tenor la definiziun fixada. Cas cuntrari exista il privel, che betg tut ils posts da servetsch involvids e tut las organisaziuns privatas annunzian il medem tip da cas, uschia che la basa da las datas vegn falsifitgada.

En quest connex stoi plinavant vegnir resguardà, ch'il post da coordinaziun na dovra per savair far in maletg cumplexsiv betg mo las indicaziuns detagliadas davart ils cas dals posts da servetsch publics, mabain er las indicaziuns da las organisaziuns privatas che vegnan – pervia da lur purschidas impurtantas per la societad – en contact cun cas da violenza specifica per la schlattaina. Ils ulteriurs detagls duain vegnir reglads tras la Regenza en l'ordinaziun. Qua tras poi vegnir evità, ch'i sto vegnir fatg mintga giada ina revisiun da la lescha en cas d'eventualas midadas.

Las datas necessarias vegnan furnidas en moda anonimizada al Post da coordinaziun Violenza a chasa. Quel evaluescha las datas e registrescha las caracteristicas respectivas relevantas en ina collecziun da datas. Uschia èsi pussaivel da vesair ils svilups e d'evaluar mesiras adattadas per la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa e da violenza tipica per la schlattaina. Ils resultats da las evaluaziuns vegnan er publicgads cun agid d'in rapport periodic.

Las commemoras ed ils commembers da la Maisa radunda Violenza a chasa han differentas obligaziuns da discreziun. Questas obligaziuns vegnan regladas en differentas leschas. Intervisiuns da cas interprofessionalas accompagnadas (cf. cifra 5.5) pon pia mo vegnir realisadas, sche las participantas ed ils participants èn – areguard lur secret d'uffizi u professional – autorisads da far in barat specific. Tras ina regulaziun legala chantunala che duai vegnir stgaffida qua, pon ins per part far frunt a questa problematica. Qua tras vegnan las commemoras ed ils commembers da la Maisa radunda Violenza a chasa autorisads da participar ad intervinsiuns da cas e da discutir là ils cas a bucca. Sch'ellas ed els èn suttamess ad obligaziuns da discreziun che pon vegnir relativadas resp. abolidas tras dretg chantunal, dastgan ellas ed els – sche necessari – er barattar datas persunalas (inclusivamain datas spezialmain sensibilas). Betg tangadas vegnan però las obligaziuns da discreziun surordinadas, che na pon betg vegnir influenzadas dal legislatur chantunal. En quests cas vegni er vinavant ad esser necessari da dumandar ina deliberaziun da l'obligaziun da discreziun resp. in'autorisaziun correspundenta. Ins sto accentuar, ch'ils interess da las personas pertutgadas ston vegnir protegids tant sco pussaivel. Il barat da datas dastga avoir lieu mo en il rom d'intervisiuns da cas per l'intent inditgà, mo sche necessari e mo a bucca. Ina protocollaziun na vegn betg fatga. Ultra da quai èn las commemoras ed ils commembers da la maisa radunda che participeschan a l'intervisiun da cas, suenter obligads da tegnair secret ils fatgs envers terzs.

5.7 Purschidas

Il chantun duai pudair garantir – ubain directamain ubain tras terzas personas – las purschidas necessarias da protecziun, d'agid e da sustegn per personas pertutgadas da violenza e per lur confamigliars. Per quest intent duai vegnir fatga mintga 4 onns in'analisa dal basegn ed ina planisaziun da las purschidas. Quai èn las basas per ina direcziun strategica da las purschidas d'agid e da sustegn en il sector da la violenza a chasa e da la violenza specifica per la schlattaina. L'analisa dal basegn e la planisaziun da la purschida duain sa basar sin las datas dal sector da la violenza a chasa e da la violenza tipica per la schlattaina (cf. cifra 5.6), sin las datas davart l'utilisaziun da las purschidas sco er sin enquistas da personas pertutgadas.

Sch'i vegn constatà – sin basa da l'analisa dal basegn e da la planisaziun da la purschida – ch'igl exista il basegn da stgaffir, adattar u extender purschidas da protecziun, d'agid e da sustegn per personas pertutgadas da violenza e per lur confamigliars, permetta la basa legala qua avant maun da reagir a temp e confirm als basegns. Il basegn constatà duai mintgamai vegnir preschentà a la Regenza per l'examinaziun e per l'approvaziun.

Las purschidas existentas cumpiglian la cussegliaziun tras il Post da cussegliaziun per l'agid a victimas, la purschida da protecziun da la Chasa da dunnas sco er la controlla medicinala e la documentaziun da blessuras da violenza, che po vegnir duvrada davant dretgira, tras l'ura da consultaziun Forensic Nursing. Questas prestaziuns vegnan finanziadas tras l'Agid a victimas chantunal, sin basa da la Lescha davart l'agid a victimas. Tuttina mancan adina puspè purschidas.

Ina largia è vegnida serrada avant 2 onns cun l'introducziun da l'ura da consultaziun Forensic Nursing. Questa purschida è vegnida stabilida en il rom dal PS 2.2 (PR 2021–2024), perquai ch'i n'existiva nagina basa legala per ina finanziaziun directa. Suerter la stabilisaziun ha la purschida pudì vegnir integrada en las structurass regularas da l'Agid a victimas e finanziada tras l'Agid a victimas chantunal.

Actualmain exista il basegn d'ina assistenza posteriura suenter ina dimora en la Chasa da dunnas. Quella è decisiva per far il pass en ina vita senza violenza e cumpiglia in sustegn administrativ sco er psicosocial tras personas spezialissadas. I manca dentant ina basa legala per stabilir e metter a disposiziun questa purschida.

Plinavant dovri ina coordinaziun ed in'adattaziun interchantunala da la regulaziun da finanziaziun d'alloschis da protecziun. Actualmain mettan ils chantuns a disposiziun alloschis da protecziun ch'ils auters chantuns pon utilisar, sch'i dat plazz libers. Entant ch'ils custs per l'assistenza e per las pernottaziuns vegnan surpigliads, mancan las contribuziuns per la finanziaziun da basa. En cas che auters chantuns dovran fitg blers plazz dals alloschis da protecziun, po quai chaschunar dischequilibers finanzials. L'onn 2024 avevan 75 pertschient da las dunnas, che han fatg diever da la purschida da protecziun e da cussegliaziun da la Chasa da dunnas, lur domicil ordaifer il chantun.

En regions da cunfin pon las purschidas da protecziun, d'agid e da sustegn en ina regiun vischina esser pli adattadas e pli simplas da cuntanscher per la persuna pertutgada. Sut circumstanzas ed en cas spezialss poi esser pli raschunaivel da pudair sa gidar cun purschidas existentas ubain da collavurar interchantunmain. Qua tras pon il provediment e la segirezza da la persuna pertutgada da violenza vegnir meglierads. Uschia poi per exempel esser, che personas da la Val Müstair u da la regiun Moesa, ch'èn pertutgadas da violenza, survegnan pli facilmain access ad in provediment medicinal (forensic), ad alloschis da protecziun u ad ina cussegliaziun psicosociala en regions vischinas. La finanziaziun da questas purschidas duai vegnir garantida tras cunvegns.

5.8 Ulteriuras mesiras

Tar questas mesiras vai per la prevenziun e l'infurmaziun. Quai èn per exempel campagnas da sensibilisaziun, projects da prevenziun per uffants e giuvenils u brochuras d'infurmaziun. En il decurs dals ultims 4 onns ha il chantun pudì realisar mesiras da prevenziun e d'infurmaziun en il rom dal PS 2.2 (PR 2021–2024).

Per las personas spezialisadas èn las mesiras da prevenziun e d'infurmaziun centralas per la prevenziun e per il cumbat da violenza a chasa e da violenza specifica per la schlattaina. L'effect da las mesiras da prevenziun na pon ins però betg simplamain mesirar en la pratica. En il chantun Grischun datti però indizis, che las mesiras da prevenziun e d'infurmaziun fatgas fin ussa hajan in effect positiv. Particularmain la realisaziun da Dis d'acziun cunter violenza a chasa sco er la campagna «Toxic Love» paran da gidar a detabuisar ed a sensibilisar la populaziun (cf. cifra 3.5). A chaschun d'acziuns e d'occurrènzas sa drizzan personas pertutgadas da violenza sco er lur ambient social ozendi pli avertamain e pli directamain cun la tematica a personas spezialisadas ed ad organisaziuns. Quai pussibilitescha da far attent pli sistematicamain sin las purschidas da protecziun, d'agid e da sustegn. In ulteriur indizi per l'effect positiv da las mesiras da prevenziun e d'infurmaziun èn ils resultats da la campagna «Toxic Love». La campagna è vegnida vesida milliuns giadas en las medias socialas ed ha survegnì resuns positivs. La campagna è vegnida tematisada en scolas ed ha procurà, che personas pertutgadas da violenza èn s'annunziadas tar ils posts da cussegliaziun per l'agid a victimas pervia da la campagna. Durant ils ultims onns ha il Post da cussegliaziun per l'agid a victimas registrà in augment dals dumbers da cussegliaziuns, quai che las personas spezialisadas attribueschan oravant tut a la pli gronda sensibilisaziun e detabuisaziun. Quai vul dir, che dapli personas tschertgan agid e ch'il dumber zuppà vegn reduci.

6 Explicaziuns davart las singulas disposiziuns

Art. 1 Finamira ed intent

La lescha duai stgaffir las cundiziuns generalas, per che la violenza a chasa e la violenza specifica per la schlattaina possian vegnir cumbattidas en lur totalitad tras in proceder coordinà ed ina collavuraziun interdisciplinara. En spezial duain vegnir realisadas quellas mesiras da la Convenziun d'Istanbul, che n'èn betg cuntegnidas en las leschas chantunalas existentas.

Latiers tutga er la creaziun resp. la gestiun d'in Post da coordinaziun Violenza a chasa. En la strategia chantunala ha quest post, ch'è affilià a l'Uffizi dal servetsch social, survegnì l'incumbensa da coordinaziun en il sector da la violenza a chasa (e violenza specifica per la schlattaina) en il chantun Grischun.

Art. 2 Definiziuns

La definiziun da la violenza a chasa sa concentrescha sin la relaziun da dependenza, che resulta tranter la persuna violenta e la persuna pertutgada da violenza pervia da relaziuns (anteriuras) famigliaras u da partenadi. Sco violenza na vegnan en quest connex betg mo registrads delicts en il senn dal Cudesch penal svizzer, mabain tut las furmas da sforzs che restrenschan la persuna pertutgada da violenza – pervia da la relaziun da dependenza – en la libra concepziun da sia vita.

Sut violenza specifica per la schlattaina chapeschan ins furmas da violenza che sa drizzan sistematicamain cunter personas pervia da lur schlattaina. En la prevenziun ed il cumbat da violenza pussibilitescha quai in concept cumplessiv e specific per las gruppas en mira.

Art. 3 Coordinaziun e collavuraziun

La collavuraziun interdisciplinara existenta da tut las parts participadas a la Maisa radunda Violenza a chasa duai vegnir francada en la lescha. La cumposiziun da la maisa radunda è vegnida fixada da la Regenza en la Strategia per la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa en il Grischun dals 22 da favrer 2022. La cumposiziun e l'organisaziun vegnan regladas en l'avegnir en l'ordinaziun da la Regenza.

A la maisa radunda vegnan discutadas las dumondas centralas da la collavuraziun interdisciplinara per la prevenziun ed il cumbat da violenza specifica per la schlattaina, quai per optimar la prevenziun, la constataziun a temp e l'intervenziun. En quest connex vegni controllà, sche las persunas pertutgadas survegnan avunda sustegn e sche las persunas spezialisadas han ina scolaziun adequata. Las sfidas ed eventualas mancanzas vegnan identifitgadas ed i vegnan svilupadas soluziuns pussaivlas.

In instrument central è l'intervisiun da cas interprofessionala accumpagnada. En quella analiseschan persunas spezialisadas cas concrets suenter ch'els èn terminads, per meglierar la collavuraziun tras l'emprender ord experientschas. Questas intervisiuns èn facultativas, limitadas ad ina dimensiun da datas necessaria e suttamestas a reglas da confidenzialitad severas. Sco instrument supplementar servan las intervisiuns a meglierar persistentamain la collavuraziun interdisciplinara.

Art. 4 Rapportaziun e collecziun da datas

Cun ratifitgar la Convenziun d'Istanbul èn la Confederaziun ed ils chantuns s'obligads da realisar ina retschertga ed analisa da datas dals cas da violenza a chasa e da violenza specifica per la schlattaina. La finamira è quella d'enconuscher ils svilupps en il sector da la violenza a chasa e da la violenza specifica per la schlattaina e da realisar en cas da basegn mesiras adattadas e specificas per las gruppas en mira. Las datas vegnan relevadas dals posts ch'èn confruntads directamain cun ils cas ed administradas ed evaluadas centralmain dal Post da coordinaziun Violenza a chasa. Dal rest vegni fixà, che la publicitad duaja vegnir infurmada periodicamain davart ils resultats da l'analisa da las datas.

Cun la Convenziun d'Istanbul è la Svizra s'obligada da relevar almain las suandantas datas (Cussegl da l'Europa, 2016, p. 9–10):

- las furmas da violenza (sco definidas en la Convenziun d'Istanbul)
- la schlattaina da la persuna pertutgada da violenza e da la persuna violenta
- las relaziuns tranter la persuna pertutgada da violenza e la persuna violenta
- la vegliadetgna da la persuna pertutgada da violenza e da la persuna violenta
- datas davart la finiziun dals cas

Cun la formulaziun e l'enumeraziun (definitiva) en l'alineia 2 vegni tegnì quint da quai. L'alineia 3 garantisce, ch'ils posts respectivs transmettian las datas.

Art. 5 Barat da datas

Per meglierar ils andaments e la collavuraziun interdisciplinara sco er per rinforzar la protecziun da victimas po ina intervisiun da cas interprofessionala accumpagnada procurar per ina plivalur. En quest connex discuteschan ed analiseschan persunas spezialisadas cas concrets. Quai per rinforzar la collavuraziun cun emprender ord experientschas, uschia ch'ils svilupps pon vegnir constatads meglier e che mesiras adattadas pon vegnir evaluadas systematicamain per evitar e cumbatter violenza a chasa e violenza specifica per la schlattaina. Cun l'art. 5 vegn stgaffida la basa per l'autorisaziun da barattar correspudentamain datas. Valair valan però reglas da confidenzialitad severas. Il barat da datas dastga uschia avair lieu mo en il rom d'intervisiuns da cas per l'intent inditgà, mo tant sco necessari e mo a bucca. La discussiun dal cas na vegn betg

protocollada. Sche las participantas ed ils participants vegnan a savair novs fatgs davart tscherts cas durant l'intervisiun da cas, alura ston ellas suenter taschair en chaussa.

Sch'igl existan eventualas disposiziuns surordinadas davart la discreziun, vala l'art. 5 mo, uschenavant che las disposiziuns surordinadas permettian al legislatur chantunal da formular reglas divergentas. Sche quai n'è betg il cas, sto vegnir dumandada en il cas singul ina deliberaziun dal secret d'uffizi u professiunal resp. in'autorisaziun correspundenta, e quai sin la via prevista per quai (per regla tar l'autorità superiura resp. tar l'autorità da surveglianza).

Art. 6 Purschidas

Cun la basa legala qua avant maun po il chantun – suenter la realisaziun d'ina analisa dal bassegn e d'ina planisaziun da las purschidas – sviluppar ed adattar las mesiras necessarias da protecziun, d'agid e da sustegn per persunas pertutgadas da violenza. Quai permetta da reagir a temp sin largias da provediment. En quest connex duai il chantun avair la libertad d'ademplier sez questas incumbensas u d'incumbensar terzs entaifer (u en cas da bassegn er ordaifer) il chantun cun talas.

En regiuns da cunfin pon las purschidas da protecziun, d'agid e da sustegn d'auters chantuns u da l'exteriur vischin esser pli adattadas e pli simplas da cuntanscher per la persuna pertutgada. Perquai duai il chantun survegnir la pussaivladad da far cunvegnas administrativas cun auters chantuns e sche necessari er cun l'exteriur vischin.

Art. 7 Ulteriuras mesiras

Tenor persunas spezialisadas èn las mesiras da prevenziun e d'infurmaziun d'importanza centrala per la prevenziun e per il cumbat da violenza a chasa e da violenza specifica per la schlat-taina. Cun la basa legala qua avant maun vegn il chantun incità da sviluppar e d'adattar mesiras da prevenziun e d'infurmaziun.

7 Consequenzas persunalas e finanzialas

Pliras leschas reglan gia ussa differentas expensas en il sector da la violenza a chasa. L'introducziun da questa lescha n'ha nagina influenza sin las expensas da las regulaziuns vertentas. Per exempel sa basa l'agid immediat dal Post da cussegliaziun per l'agid a victimas sin la LAVI. Quai èn tranter auter ils custs per l'avvocata u l'avvocat, ils custs da terapia sco er ils custs da pernottaziun en la Chasa da dunnas.

La finanziaziun da las incumbensas e dals projects dal Post da coordinaziun Violenza a chasa è actualmain garantida sur il PS 2.2 (PR 2021–2024) e sur il PS 5.1 (PR 2025–2028). A partir dal 2029 vegn la lescha ad esser la basa per la finanziaziun.

Per mesiras da prevenziun e d'infurmaziun, sco p.ex. ils Dis d'acziun cunter violenza a chasa, campagnas da sensibilisaziun u projects da prevenziun per uffants e giuvenils, vegni fatg quint cun custs da 90 000 francs per onn. Il svilup d'ina nova campagna da sensibilisaziun en intgins onns vegn a custar al chantun – premiss che auters chantuns sa participeschian – probabla-main ina giada 30 000 francs.

Per la colliaziun, scolaziun e furmaziun supplementara da persunas spezialisadas vegni quintà cun custs annuals da circa 20 000 francs.

Per stabilir ina collecziun da datas vegni fatg quint ina giada cun custs da var 100 000 francs, quai per la perioda da l'elavuraziun dal concept fin tar l'installaziun definitiva. Actualmain ston ins partir dal fatg, che la collecziun da datas po vegnir elavurada cun instruments digitals existents. Ils custs supplementars dals posts che furneschian al Post da coordinaziun Violenza a chasa las datas per l'evaluaziun e la rapportaziun, èn differentes. Intgins posts registreschan gia

las datas ch'èn da furnir, en la furma giavischada per intents statistics. Els na quintan perquai betg cun custs supplementars che valan la paina da vegnir menziunads. Ils custs dals auters posts dependan da las datas ch'els ston relevar supplementarmain e sch'els èn abels d'extraire las datas relevantas da lur sistem per administrar las fatschentas. Las lavurs respectivas n'han anc betg cumenzà. Actualmain na pon ins perquai anc betg stimar en moda fidada, cun tge custs supplementars ch'ins sto far quint.

La realisaziun da l'analisa dal basegn sco er da la planisaziun da las purschidas per garantir las purschidas da protecziun, d'agid e da cussegliaziun (mintga 4 onns) vegn mintgamai a custar 50 000 francs. La creaziun, adattaziun u extensiun da purschidas – premess che l'analisa dal basegn e la planisaziun da las purschidas demussia ina necessitad – po chaschunar custs. En cas da basegn vegnan ils credits respectivs dumandads sur il preventiv regular en il Cussegl grond.

En total quintan ins cun ils suandants custs: in import unic da 130 000 francs, in import da 110 000 francs che sa repeta mintg'onn, ed in import da 50 000 francs che sa repeta mintga 4 onns.

Concernent ils custs da persunal: il Post da coordinaziun Violenza a chasa dispona tar l'Uffizi dal servetsch social d'ina piazza a temp cumplain. Quella è gia vegnida permessa e mintgamai budgetada. Resursas supplementaras n'èn actualmain betg previsas.

8 Entrada en vigur

La lescha duai entrar en vigur il 1. da schaner 2027.

Agiunta 1

Collavuraziun interdisciplinara en cas d'ina acziun da la polizia en connex cun violenza a chasa

Per las autoritads daventa la violenza a chasa savens visibla per l'emprima giada tras in'acziun da la polizia. **La polizia** entra en acziun per franar la violenza, per far lavurs da retschertga e per proteger la persuna pertutgada da violenza. En quest connex dependi da la situaziun al lieu e dals fatgs eruids, sch'igl è necessari da clamar en acziun ulteriuras forzas (p.ex. servetsch per la tecnica criminala, sanidad) u sch'i dovra ulteriuras mesiras (p.ex. expulsium, arrestaziun). Las enquistas da las persunas partecipadas vegnan fatgas – tut tenor la situaziun – al lieu en locals separads ubain sin in post da polizia. Tut tenor la situaziun pronunzia la polizia in'expulsium e dat a la persuna violenta in scumond da returnar per maximalmain 14 dis. Las collavuraturas ed ils collavurats da la polizia infurmeschan differents posts ed autoritads – tenor proceders definids correspudentamain – davart l'incident. Tut tenor la situaziun e tenor las mesiras prendidas èn quai tranter auter la APUC, la dretgira regionala ed il Post da cussegliaziun per persunas violentas (art. 16 ed art. 16a LPol).

Suenter l'acziun da la polizia pervia da violenza a chasa annunzia la Polizia chantunala il contact da la persuna violenta al **Post da cussegliaziun per persunas violentas**. Quest post da cussegliaziun entra silsuenter en contact cun quella persuna e porscha ina cussegliaziun facultativa en cas da violenza. Mo ina pitschna part da las persunas violentas sto far quint cun consequenzas penals, che procuran mo darar per ina midada dal cumportament. Savens è perquai la cussegliaziun en cas da violenza la suletta pussaivladad da confruntar las persunas violentas cun lur cumportament violent e cun las consequenzas da tal. En tscherts cas vegn la cussegliaziun en cas da violenza er ordinada da la **APUC** u da la **Procura publica**.

Suenter in'acziun pervia da violenza a chasa infurmescha la Polizia chantunala la persuna pertutgada da violenza davart las purschidas d'agid e da cussegliaziun existents. Las persunas pertutgadas da violenza vegnan mintgamai infurmadas davart il **Post da cussegliaziun per l'agid a victimas**, per sa laschar cussegljar davart dumondas persunalas e giuridicas. En quels cas che la persuna pertutgada da violenza ha subì violenza corporala, vegn ella infurmada davart la retschertga dals fatgs tras la polizia sco er davart la pussaivladad da l'**ura da consultaziun Forensic Nursing**. Là po la persuna laschar far gratuitamain ina controlla medicinala ed ina documentaziun da las blessuras. Sche la persuna pertutgada da violenza na sa senta betg pli segira a chasa e sch'ina expulsium na po betg vegnir realisada, vegni recumandà ad ella da sa drizzar ad ina **chasa da dunnas resp. dad umens**, nua ch'ella po chattar protecziun.

Er **las dretgiras regionalas** èn acturs impurtants da la collavuraziun interdisciplinara. Las dretgiras regionalas pon ordinar scumonds da contact, d'areal e d'avischinaziun, che scumondan a la persuna violenta da s'avischinar a l'abitaziun, da sa trategnair en tscherts lieus u d'entrar en contact cun la persuna pertutgada da violenza (art. 28b al. 1 CCS). Sut tschertas premissas po la dretgira attribuir l'abitaziun a la persuna pertutgada da violenza per l'utilisaziun exclusiva (art. 28b al. 3 CCS). Ultra da quai pon las dretgiras regionalas – sin dumonda da la persuna pertutgada da violenza – ordinar l'utilisaziun d'indrizs electronics, ch'èn colliadas fixamain cun la persuna violenta e che permettian d'eruir e da registrar cuntinuadamain ses lieu da dimora. I sa tracta qua però betg d'ina sorveglianza activa en temp real, mabain d'ina sorveglianza passiva cun registraziun da las datas (art. 28c al. 3 CCS).

Sche persunas minorennas vivan en la medema chasada, vegn infurmada la **APUC** suenter ina intervenziun da la polizia pervia da violenza a chasa. Sch'i vegn disponida in'expulsium a chaschun d'ina intervenziun pervia da violenza a chasa, e sch'i èn pertutgadas persunas minorennas u sch'i vegnan en dumonda mesiras da la protecziun d'uffants e da persunas creschidas,

vegn questa expulsion er anc communitgada a la APUC (art. 16 LPol). Ella instradescha ina procedura da scleriment en la protecziun d'uffants. L'emprim scleriment dals uffants vegn fatg tras ils **Servetschs psichiatrics per uffants e giuvenils**.

La Procura publica daventa activa, sche la violenza a chasa correspunda ad in crim, in delict u in surpassament. Ella instradescha lura ina inquisiziun penala e persequitescha il dretg dal stadi da chastiar.

Sche persunas pertutgadas da violenza ord terzs pajais vulan schliar lur cuminanza da lètg u da famiglia entaifer ils emprims 3 onns, controllescha l'**Uffizi da migraziun e da dretg civil**, sch'igl exista il dretg da mantegnair la regulaziun da dimora vertenta pervia d'in cas da direzza tenor l'art. 50 LEI.

Ultra da quests posts centrals èn er autras instituziuns, sco **ospitals, scolas e differents posts spezialisads**, confruntadas directamain u indirectamain cun cas da violenza a chasa e giogan ina rolla impurtanta en la **rait** da la prevenziun e dal cumbat da violenza a chasa.

Da las purschidas da cussegliaziun, da sustegn e da protecziun na vegni betg mo – sco pre-schentà qua – fatg diever suenter in'acziun da la polizia. Ils posts vegnan er consultads sur autras vias, per exempel sche persunas pertutgadas da violenza u persunas violentas davanentan sezzas activas u sche persunas spezialisadas u l'ambient da las persunas pertutgadas da violenza u da las persunas violentas rendan attent a las purschidas.

Glista da litteratura

- Botschaft zur Genehmigung des Übereinkommens des Europarats zur Verhütung und Bekämpfung von Gewalt gegen Frauen und häusliche Gewalt (Istanbul-Konvention) dals 2 da december 2016, Fegl uffizial federal 2017 185. Consultà ils 09-09-2024 sin Fedlex: La plattafurma da publicaziun dal dretg federal: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/2017/76/de>
- Uffizi federal da statistica. (mars 2025a). Polizeiliche Kriminalstatistik (PKS). Jahresbericht 2024 der polizeilich registrierten Straftaten. Consultà ils 27-05-2025 sin <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home.assetdetail.34847183.html>
- Uffizi federal da statistica. (mars 2025b). Polizeiliche Kriminalstatistik (PKS). Sexualisierte Gewalt: Straftaten und geschädigte Personen. Consultà ils 27-05-2025 sin <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/kriminalitaet-strafrecht/polizei.assetdetail.34387355.html>
- Uffizi federal da statistica. (mars 2025c). Polizeiliche Kriminalstatistik (PKS). Sexualisierte Gewalt: Straftaten und beschuldigte Personen. Consultà ils 27-05-2025 sin <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/kriminalitaet-strafrecht/polizei.assetdetail.34387358.html>
- Uffizi federal da statistica. (october 2024). Häusliche Gewalt: Polizeilich registrierte Gewaltstraftaten nach Beziehung, 2009-2023. Consultà ils 02-06-2025 sin <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home.assetdetail.32385531.html>
- Uffizi federal da statistica. (zercladur 2025). Opferhilfe Statistik 2024. Consultà ils 10-07-2025 sin <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/kriminalitaet-strafrecht/opferhilfe.html>
- Uffizi federal da statistica. (mars 2024). Häusliche Gewalt: Geschädigte Personen nach Alter und Geschlecht, 2009-2023. Consultà ils 30-07-2024 sin <https://www.bfs.admin.ch/bfs/de/home/statistiken/kriminalitaet-strafrecht/polizei/haeusliche-gewalt.assetdetail.30887700.html>
- Büro für die Gleichstellung von Frau und Mann und für Familienfragen (GFB), chantun Friburg. (2018). *Gewalt in Paarbeziehungen bekämpfen*. Interventionsprotokoll für Fachpersonen im Kanton Freiburg. Consultà ils 13-09-2024 sin <https://www.fr.ch/sites/default/files/2022-07/dotip-interventionsprotokoll-fur-fachpersonen-im-kanton-freiburg.pdf>
- Deutsches Institut für Menschenrechte. (2024). *Monitor Gewalt gegen Frauen. Umsetzung der Istanbul-Konvention in Deutschland*. Erster Periodischer Bericht. Berlin
- Uffizi federal per l'egualitad tranter dunna ed um (fanadur 2024). *Informationsblatt A4: Zahlen zu häuslicher Gewalt*. Consultà ils 11-11-2024 sin <https://backend.ebg.admin.ch/fileservice/sdweb-docs-prod-ebgch-files/files/2024/07/30/2eee4d61-c076-4a2e-aa86-2c76b33f398b.pdf>
- Uffizi federal per l'egualitad tranter dunna ed um (fanadur 2021). *Informationsblatt A3: Gewaltdynamiken und Interventionsansätze*. Consultà ils 30-07-2024 sin <https://backend.ebg.admin.ch/fileservice/sdweb-docs-prod-ebgch-files/files/2023/08/28/7f6b85f8-99a2-48ee-8cb8-f836102a4911.pdf>
- Uffizi federal per l'egualitad tranter dunna ed um (zercladur 2020a). *Informationsblatt A1: Definition, Formen und Folgen häuslicher Gewalt*. Consultà ils 30-07-2024 sin <https://backend.ebg.admin.ch/fileservice/sdweb-docs-prod-ebgch-files/files/2023/08/28/9f8e5fd3-350a-463a-a737-48d54191a1a5.pdf>

- Uffizi federal per l'egualitad tranter dunna ed um (zercladur 2020b). *Informationsblatt A6: Geschlechtsspezifische Formen und Folgen häuslicher Gewalt*. Consultà ils 30-07-2024 sin <https://backend.ebg.admin.ch/fileservice/sdweb-docs-prod-ebqch-files/files/2023/08/28/e9e7f2cc-8206-41da-91b7-1c2a32cee493.pdf>
- Cussegl da l'Europa. (2016): *Ensuring Data Collection and Research on violence against women and domestic violence: Article 11 of the Istanbul Convention. A collection of papers on the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*, prepared by Sylvia Walby. Consultà ils 05-08-2024 sin [Ensuring data collection and research on violence against women and domestic violence: Article 11 of the Istanbul Convention \(coe.int\)](https://www.coe.int/t/treaties/ConventionAgainstViolenceAgainstWomen/Article11/Article11.pdf)
- Cussegl da l'Europa (CoE) (Ed.) (2011): *Übereinkommen des Europarats zur Verhütung und Bekämpfung von Gewalt gegen Frauen und häuslicher Gewalt und erläuternder Bericht*. Istanbul
- Uffizi dal servetsch social dal Grischun (22 da favrer 2022). *Violenza a chasa: Strategia chantunala per la prevenziun ed il cumbat da violenza a chasa en il Grischun*. Consultà ils 12-09-2024 sin <https://www.gr.ch/DE/Medien/Mitteilungen/MMStaka/2022/DokumenteMedien/Kantonale%20Strategie%20H%C3%A4usliche%20Gewalt.pdf>
- Polizia chantunala dal Grischun. (mars 2025). UST Statistica criminala da la polizia. Rapport annual dal Grischun 2024. Consultà ils 03-04-2025 sin <https://www.gr.ch/DE/institutionen/verwaltung/djsg/kapo/service/statistik/Seiten/default.aspx>
- Keller Läubli, L. (avust 2012). *Uffizi federal da giustia*. Consultà ils 11-11-2024 da publicaziuns sin: <https://www.bj.admin.ch/bj/de/home/gesellschaft/opferhilfe/publikationen.html>
- Maier, Dirk; Biberstein, Lorenz; Markwaldner, Nora per incumbensa da l'Uffizi federal per l'egualitad tranter dunna ed um. (2023). *Betroffenheit von Gewalt in Partnerschaften*. Uffizi federal per l'egualitad tranter dunna ed um. Consultà ils 19-12-2024 sin <https://digitalcollection.zhaw.ch/server/api/core/bitstreams/4f872249-dfcc-4f4f-b2f0-4ad6a745244c/content>
- Schaffner, M. (2016). *Begleitete Intervision. Eine gemeinsame, interprofessionelle Sprache finden*. Consultà ils 27-05-2025 sin https://www.artiset.ch/files/TS6UUZ2/begleitete_intervision_arbeitsinstrument_schaffner_2016.pdf